

Анотація

Дисципліна: ПСИХОЛІНГВІСТИКА

Спеціальність: 014 “Середня освіта. Мова і література (англ., нім., франц.)”

Викладач: Воробйова Людмила Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент

Кількість кредитів: 3

Рік навчання: магістратура

Семестр: 10

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна є вибірковою у системі професійної підготовки магістрів спеціальності 014 “Середня освіта. Мова і література”. Психолінгвістика має міждисциплінарний характер: вивчає психологічні та лінгвістичні аспекти мовленнєвої діяльності особистості. Предметом психолінгвістики є мовленнєва діяльність, процеси породження і сприймання мовних знаків, формування мовної свідомості; діяльність людини як мовної особистості. Під час вивчення дисципліни у студентів формується система знань про основні положення психолінгвістики як науки, її історію та методологію, про прикладні аспекти науки. Концептуальну основу дисципліни складають проблематика теорії мовленнєвої діяльності, психолінгвістика розвитку і мовленнєвого впливу, етнопсихолінгвістика. Важливим завданням є вмотивування психолінгвістичних засад сучасної методики навчання іноземних мов.

Мета дисципліни: підготовка конкурентноздатного фахівця, який володіє теоретичною базою та методологією психолінгвістики як інтегративної науки, її прикладними аспектами, психолінгвістичними засадами методики навчання іноземних мов. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є надання студентам базових знань у теоретичних і прикладних аспектах психолінгвістики, теорії мовленнєвої діяльності як її головної складової; вмотивування психолінгвістичних засад сучасної методики навчання іноземних мов.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність аналізувати і критично осмислювати психолінгвістичні теорії.

ЗК 2. Здатність вчитися та оволодівати науково-теоретичними і методологічними знаннями.

ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичній ситуації.

ЗК 9. Здатність виявляти ініціативу та креативність.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичні знання з психолінгвістики у ході виконання науково-дослідницьких робіт, у процесі навчання іноземних мов.

СК 2. Здатність вільно оперувати спеціальною психолінгвістичною термінологією.

СК 4. Здатність здійснювати міжособистісну та міжкультурну комунікацію з психолінгвістичних позицій.

Очікувані результати навчання

Студенти повинні знати:

основні положення психолінгвістики, її методи та категоріальний апарат; зміст основних понять психолінгвістики: мовлення, мовленнєва діяльність, мовленнєвий акт, мовна свідомість, мовна особистість, мовна картина світу, мовна і комунікативна компетенція, мовленнєвий

(комунікативний) вплив, форми патології мовлення;

вміти:

вмотивувати зв'язок між психолінгвістикою та мовознавством, психологією і лінгводидактикою; дати характеристику говоріння, слухання, читання і письма як видів мовленнєвої діяльності; здійснювати психолінгвістичний аналіз мовленнєвих дій дітей, порушень і дефектів мовлення, процесу навчання іноземної мови.

Очні консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щосереди з 11.00. до 12.30.

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щовівторка з 18.00. до 19.00.

E-mail викладача: ludmyla.vorobyova@gmail.com

ІСТОРІЯ ПСИХОЛІНГВІСТИКИ

I. ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

1. Лінгвістичний психологізм ()

2. Психологічні теорії:

- біхевіоризм і необіхевіоризм (Дж.Вотсон, Л.Блумфілд, Ч.Осгуд, Б.Скіннер);
- гештальт-психологія (М.Вертгеймер, К.Бюлер, В.Келер, К.Коффка, К.Левін);
- концепція Л.С.Виготського та його школи (М.І.Жинкін, О.Р.Лурія, О.О.Леонтьєв, І.О.Зимня)

II. ПСИХОЛІНГВІСТИКА ЯК САМОСТІЙНА НАУКОВА ГАЛУЗЬ

1953 – 1954 рр. – формування психолінгвістики як самостійної науки

1. *Зарубіжна психолінгвістика*

50-ті роки - психолінгвістика “першого покоління” (Ч.Осгуд)

60-ті роки - психолінгвістика “другого покоління” (Дж.Міллер, Н.Хомський)

70-ті роки - психолінгвістика “третього покоління” (американці Дж.Верч, Дж.Брунер, французи Ж.Нуазе, Ж.Мелер, Д.Дюбуа)

2. *Радянська психолінгвістика*

З 60-х років ХХ ст. - О.О.Леонтьєв, Т.В.Ахутіна, О.О.Залевська, Ю.М.Караулов, Ю.О.Сорокін, Т.М.Ушакова

Орієнтовні питання до ККР

1. Лінгвістичний психологізм як підготовчий етап ПЛ.
2. Німецька школа лінгвістичного психологізму (В. Гумбольдт, Г.Штейнталь).
3. Психолінгвістичне спрямування теорії О.О.Потебні.
4. Л.В.Щерба про МД і три аспекти мовних явищ.
5. Значення теорії Л.С.Виготського для розвитку ПЛ.
6. Формування ПЛ як самостійної наукової галузі.
7. Етапи розвитку зарубіжної ПЛ.
8. Проблематика сучасної ПЛ.
9. Зв'язки ПЛ з а) мовознавством; б) методикою навчання іноземних мов.
10. Різні погляди на сутність ПЛ як науки.
11. Інтегративний (міждисциплінарний) характер ПЛ.
12. Важливість для ПЛ експериментальних методів дослідження і яких саме.
13. Вербальні асоціації, їх види.
14. Асоціативний експеримент, його види.

- 15.Словники асоціативних норм: побудова, призначення, сфери використання.
- 16.Мовна особистість, мовна свідомість, мовна картина світу.
- 17.Комуникативна компетенція. Мовленнєва компетенція. Мовна компетенція.
- 18.Мова і мовлення. Ознаки мовлення.
- 19.Теорія вродженої мовної здатності Н.Хомського, її наукові оцінки.
- 20.Характеристика говоріння, слухання, читання, письма як видів МД.
- 21.Переклад як особливий вид МД.
- 22.Рівнева структура слухання як виду МД.
- 23.Фазова структура МД (за Виготським).
- 24.Одиниці МД.
25. Пояснити твердження Л.С.Виготського:“Думка не втілюється, а здійснюється у слові”.
- 26.Роль внутрішнього мовлення у процесі породження мовлення.
- 27.Співвідношення понять “значення” і “смысл” (за Виготським).
- 28.Критичний вік для оволодіння мовою.
- 29.Психолінгвістичний коментар етапів розвитку дитячого мовлення; дитячої словотворчості; псевдофрази Л.В.Щерби.
- 30.Проаналізувати модель мовленнєвого акту О.О.Леонтьєва.
- 31.Зв’язок етнопсихолінгвістики з етнопсихологією та етнолінгвістикою.
- 32.Зв’язок мови з культурою народу-носія мови.
- 33.Національно-культурна специфіка слова. Лакуни, види лакун.
- 34.Білінгвізм як психолінгвістична проблема. Види білінгвізму.
- 35.Висококонтекстні та низькоконтекстні культури.
- 36.Акультурація та культурний шок.
- 37.Проблематика прикладної ПЛ.
- 38.Психолінгвістичне підґрунтя навчання іноземної мови.
- 39.Актуальність психолінгвістичної проблеми мовленнєвого впливу.
- 40.Зв’язок патопсихолінгвістики і нейролінгвістики.
- 41.Порушення і дефекти мовлення. Поняття про афазію.

Завдання для студентів,
які навчаються за індивідуальним планом

I. Опанувати теоретичний матеріал з наступних тем:

1. Психолінгвістика як наука
2. Вікова психолінгвістика
3. Теорія мовленнєвої діяльності
4. Етнопсихолінгвістика
5. Прикладна психолінгвістика

Термін звіту – до 15.11.2017.

II. Виконати завдання згідно з планами практичних занять (див. “Методичні рекомендації до навчальної дисципліни “Психолінгвістика”):

1. Психолінгвістика у зв'язках з іншими науками
2. Методи психолінгвістики
3. Теорія мовленнєвої діяльності
4. Вікова психолінгвістика: онтогенез дитячого мовлення
5. Патопсихолінгвістика
6. Психолінгвістика і навчання мови

Термін виконання – до 25.11.2017.

III. Підготувати науковий реферат з анотованим списком літератури (обсяг – до 5 стор., тема – за вибором студента) - до 01.12.2017.

